

НАВЧАННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ АНГЛОМОВНОМУ ПИСЬМУ З ВИКОРИСТАННЯМ АВТЕНТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ

TEACHING ENGLISH WRITING TO SENIOR LEARNERS USING AUTHENTIC MATERIALS

У статті досліджено навчально-виховний потенціал використання автентичних матеріалів в опануванні англійським писемним мовленням учнів старшої школи. Проаналізовані вітчизняні та іноземні праці, які підкреслюють важливість використання на уроках англійської мови завдань, націлених на розвиток писемного мовлення учнів. Встановлено, що використання автентичних матеріалів, застосовані на уроці, здатні мотивувати учнів старшої школи до комунікативної діяльності, створити сприятливі умови для креативного та естетичного розвитку особистості, а також є засобом естетичного виховання старшокласників у процесі навчання англійської мови. Досліджено, що учням старшої школи подобається брати участь у написанні різних видів письма на уроках англійської мови, проте існують труднощі, які впливають на ефективність розвитку умінь англомовного писемного мовлення. Доведено, для того, щоб формування основ англомовного писемного мовлення проходило плідно, необхідно у процесі навчання іноземної мови звертатися до врахування вікових та психологічних особливостей старших школярів, оскільки виявлення та розвиток його здібностей, формування уміння і бажання вчитися, оволодіння елементами культури мови та поведінки. Автори статті пропонують практичну ілюстрацію завдань з навчання англомовного писемного мовлення учнів старшої школи, у якому автентичні матеріали організують зміст мовлення, надають емоційного забарвлення писемному мовленню учнів на уроці, мотивують формування писемних умінь і навичок англомовного писемного мовлення. Англомовне письмо автори вважають дієвим засобом оптимізації формування іншомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи.

Ключові слова: англомовне письмо, учні старшої школи, автентичні матеріали, англомовна писемна компетентність, іншомовна комунікативна компетентність

The article investigates the educational potential of authentic materials for teaching English writing to senior learners. The analysis of literature indicates the importance of using authentic materials in teaching writing to secondary school learners as it enables increasing the motivation of students to communicate, creates favourable conditions for creativity, and also reduces anxiety in the classroom. The analysis of Ukrainian and foreign works that emphasize the importance of using tasks aimed at the development of senior learners' written speech in English lessons is suggested. It has been established that the using of authentic materials in the English lesson can motivate senior learners for communicative activities, create favourable conditions for creative and aesthetic development of the personality, and is also a means of aesthetic education of senior learners in the process of learning English. It has been studied that senior learners like to participate in writing of different types in the English lessons, but there are difficulties that affect the effectiveness of the development of English writing communication skills. It is proved that in order to form the basis of English writing competence effectively, one should take into consideration age and psychological characteristics of senior learners, their abilities are developed and identified, their desire to study is acquired, and the elements of language and behavior culture are mastered. The authors of the article offer a practical illustration of tasks for teaching English writing to senior learners, in which authentic materials organize the content of speech, give emotional colour to senior learners' written speech in class, motivate the formation of written skills and English written speech skills. The authors attract special attention to different groups of metacognitive strategies which can be developed at each stage of the learning process. It is concluded that the using of written speech of senior learners using authentic materials will improve the process of the formation of foreign language communicative competence development.

Key words: English writing, senior learners, authentic materials, English written competence, foreign language communicative competence.

УДК 378:37.011.3:316.61
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/55.2.31>

Михайлова О.С.,

канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри англійської
мови з методиками викладання
в дошкільній та початковій освіті
Житомирського державного
університету імені Івана Франка

Кузнєцова О.В.,

вчитель англійської мови
Ліцею № 8 м. Житомира

Пико В.М.,

вчитель англійської мови
Ліцею № 8 м. Житомира

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Зміни, що відбуваються в сучасному суспільстві, вимагають переорієнтації системи шкільної освіти на формування в учнів життєвих компетентностей, які дозволять їм орієнтуватися в сучасному соціумі, інформаційному просторі, на ринку праці, навчатися, виконувати соціально важливі завдання, реагувати на потреби часу. Освіта є потужним інструментом на будь-якому етапі життя, однак на старшому ступені навчання в школі її значення надзвичайно велике, оскільки саме в цей час старші школярі починають формуватися як повноцінні особистості.

Вчені наголошують, що XXI століття має стати унікальним з суджень практичної реалізації людських цінностей. Як записано в Державній національній програмі «Освіта. Україна XXI століття», новий зміст нової української школи покликаний формувати в дітей почуття патріотизму, громадянськості, гуманності, співчуття, розуміння, толерантності, совісті, честі, любові, дружби як ціннісних орієнтацій, що мають бути втілені в життя, у норми поведінки особистості, у тому числі з врахуванням іноземної мови як вагомого засобу міжкультурного спілкування.

Згідно рекомендацій Державного стандарту України з англійської мови для загальноосвітніх

навчальних закладів та Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти – писемне мовлення повинно охоплювати такі сфери суспільного життя, як особисту, професійну, суспільну та освітню [2, с. 254].

Аналіз методичної літератури та власних спостережень за ходом навчання писемного мовлення на старшому ступені в загальноосвітніх навчальних закладах, у тому числі й спеціалізованих, аналіз змісту низки підручників та письмових робіт англійською мовою звернули нашу увагу на те, що наразі виникає багато труднощів у процесі створення писемних повідомлень. Перш за все, ці труднощі пов'язані з недостатнім рівнем розвитку умінь навчання, відсутністю плановості та поетапності у навчанні писемному мовленню, невідповідністю завдань сферам спілкування, відсутністю мотивації до створення продуктів писемного мовлення, проблеми з структурно-композиційним оформленням тексту, використанням лише традиційного підходу до навчання письма тощо. Так, у більшості підручників, за якими працюють учні старшої школи, вправи, спрямовані на формування умінь письма, мають не комунікативний характер, або зовсім відсутні.

Залишається недостатньо вивченим питання вибору ефективних засобів формування та вдосконалення іншомовної писемної мовленнєвої компетентності учнів старшої школи, у тому числі з врахуванням особливостей та потенціалу інформаційного суспільства. З огляду на зазначені характеристики, на наш погляд, ефективними можуть стати автентичні матеріали навчання писемного мовлення, які уможливають не тільки формування необхідних навичок і вмінь, вироблення цінностей, а й створення атмосфери співробітництва, що сприятиме створенню у класі засад рівноправності та демократичності, розвитку здатності критично та креативно мислити, приймати продумані рішення тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування іншомовної писемної компетентності була присвячена чимала кількість праць, досліджень в різні часи. Так, дослідження вчених зосереджені на психологічних характеристиках учнів різного віку та їх врахуванні у процесі навчання писемному мовленню (Г.Ю. Айзенк, Л.С. Виготський, Г.С. Костюк, О.О. Покатилова, Д.І. Фельдштейн, З.В. Юрченко), особливостях формування писемної мовленнєвої компетентності, у тому числі у старшій школі (Л.В. Калініна, І.В. Самойлюкевич, Т. Hedge, R. Ings, K.R. Harris, S. Hudelson), лінгвістичних особливостях писемного мовлення (І.О. Зимня, Т. Я. Гнаткевич, М.В. Петрієнко, О.М. Пилип'юк).

Особливості роботи з автентичними матеріалами на уроках іноземної мови вивчали як вітчизняні, так і зарубіжні вчені: Носонович Є.В., Мильруд Р.П., Неділько А.Г., Gebhard JG., Harmer J.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Слід зауважити, що найбільш оптимальною базою для навчання англійському письму є саме робота із автентичними матеріалами, вивчення та опрацювання учнями специфічних зразків мовлення. Така робота забезпечує не тільки правильне формування звуковідтворення, але і передачу досвіду, накопиченого людством в різних сферах життя, розвиває інтелект, творче мислення тобто навчає, розвиває, виховує.

Спираючись на досвід вищезгаданих вчених, а також шукаючи шляхи оптимізації процесу навчання англійському письму учнів старшої школи, ми вважаємо необхідним розширювати і розвивати види роботи з автентичними матеріалами на уроках англійської мови в старшій школі.

Метою нашої статті – розкрити особливості використання автентичних матеріалів для навчання англійському письму учнів старшої школи як один із найважливіших засобів навчання, що сприяє розвитку природних здібностей учнів та підвищенню пізнавального інтересу до вивчення іноземної мови.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним з найважливіших інструментів формування майбутнього кожної людини у XXI столітті освіта. Молода українська держава потребує діяльних, інтелектуально розвинених громадян, фахівців різних галузей, які б на достатньому рівні володіли іноземною мовою, ефективно користувалися нею для обміну інформацією, встановлення контактів, досягнення порозуміння в діалозі культур.

Метою навчання англійському письму є формування у тих, хто навчається, письмової комунікативної компетентності, до складу якої входять: володіння графічними знаками, вміння грамотно побудувати зміст і форму письмового мовлення відповідно до стилю, формування у тих, хто навчається, необхідних графічних автоматизмів, мовленнєвих навичок і вмінь, автентичних уявлень про предметний світ, розширення знань і кругозору, оволодіння культурою та інтелектуальної готовності створювати креативний авторський текст [1, с. 141-148].

Так як писемне мовлення передбачає свободу творчості, можливість реалізації нестандартних думок і ідей, почуттів, воно має на увазі самовираження автора. Завдання письмового твору – показати власне бачення світу, унікальність свого мислення, суб'єктивність відчуттів. У процесі написання зв'язного письмового тексту відбувається опора на всі види відчуттів, активізуються всі аналізатори (акустичний, мовленнєво-руховий, зоровий, руко руховий). Крім того, робота над написанням тексту дає можливість розвитку рефлексивних умінь учнів, уміння бачити себе «зі сторони», самостійно оцінювати свої можливості,

якість вивчення пройденого мовного та мовленнєвого матеріалу.

Англомовне письмо надає можливість учням використовувати наявні лексичні та граматичні навички, проявити свою індивідуальність, усвідомити різницю між культурами, використовувати власні письмові твори для тренування навичок читання та умінь говоріння [2].

Для написання *листа-розповіді та листа-міркування* старшокласники повинні сформувані такі **вміння**: вміння починати лист-розповідь чи лист-міркування; вміння писати абзаци; вміння формувати нову думку; вміння послідовно подавати інформацію; вміння аргументувати свою думку; вміння наводити приклади; вміння наводити протилежну думку; вміння закінчувати лист-розповідь та лист-міркування.

Оскільки ми вивчаємо особливості навчання англомовного письма учнів старшої школи, буде доцільно розглянути лінгвістичні особливості написання листа-розповіді та листа-міркування, так як саме ці види творчого письма зазначені в програмі англійської мови для учнів старших класів.

Лист-розповідь містить інформацію про певні події. До такого тексту можна поставити запитання «Що відбулося?» Такий текст розкриває тісно зв'язані між собою події, явища, дії, які відбувалися в минулому або відбуваються в теперішньому часі. Даний тип тексту представляє світ у подіях і діях. Формат написання листа розповіді передбачає три частини: початок, основна частина та заключення [4, с. 198-201] (табл. 1).

Лист-розповідь англійською мовою включає в себе три основні смислові частини: початок, основна частина та заключення. Розмір кожної частини може змінюватися, так як це залежить від отриманого завдання і власне теми листа. Проте як мінімум половину написаного листа має становити основна частина.

Структура листа-розповіді універсальна. Письмова робота складається з таких частин:

- Заголовок – назва листа-розповіді, яка відображає тему і основну подію написаного.

- Початок – декілька речень, які вводять в тему чи подію листа. Початок має становити приблизно 10% від всього написаного тексту. Сюди входить

- Основна частина – містить 2 чи більше абзаци в яких описується основна розповідь. Тут необхідно максимально послідовно, точно, повнозначно і граматично правильно роз'яснити те, що відбувалося, надати описи, зазначити часові періоди та інші деталі. Основна частина складає приблизно 80-85% всього загального тексту.

- Заключення – тут потрібно написати роз'яснення до події яка описувалася в основній частині. Іноді автор залишає головне питання відкритим і таким чином надає читачу можливість зробити власні висновки. Взагалі у цій частині достатньо 2-5 пропозиції, які підводять підсумки того, що написано. У цій частині необхідно також написати загальний висновок за темою листа. У відсотках заключення становить приблизно 5-10% листа.

Згідно програми з іноземної мови, учні старшої школи повинні також оволодіти вмінням написання листа-міркування.

Лист міркування – твір невеликого обсягу, що виражає індивідуальні враження і міркування з окремого питання. Цей лист має демонструвати вміння учнів чітко формулювати думки і логічно їх обґрунтовувати, використовуючи необхідні факти та приклади. Через весь лист повинна чітко проходити його головна тема. Усі інші міркування можуть лише підкріплювати її. Формат написання листа розповіді передбачає три частини: початок (де окреслюється коло питань, що розглядатимуться), основна частина (підсумовуються розглянуті питання) та заключення (робляться висновки і надається особиста точка зору) (табл. 2).

Таблиця 1

Структура і мовні одиниці написання листа

Формат написання: лист-розповідь		
Частини листа	Змістове наповнення	Лексичні одиниці
Початок	Опис вражень, природи, людини, місця	<ul style="list-style-type: none"> • To start with • First • Initially
Основна частина	Інформація, яка відтворює пережиті події, описуючи людей, речі, місця, вказує на час та місце. Містить декілька абзацив. Характеризується послідовністю.	<ul style="list-style-type: none"> • Suddenly. • Meanwhile • At first • Then • Also • In addition • Another reason
Заключення	Роз'яснення того, що відбулося. Підсумок поданої інформації.	<ul style="list-style-type: none"> • Finally • All in all • In short/brief • To summarize

Комунікативні одиниці листа-міркування(есе)

Частина есе	Змістове наповнення	Комунікативні одиниці
Початок	Чітко сформована тема-проблема	<ul style="list-style-type: none"> • To begin with • There is no doubt that • There are various facts that support this idea
Основна частина	Як мінімум 2 абзаци, чітке висловлення по темі, наведення та роз'яснення аргументів, вираження протилежної точки зору та контр-аргументів	<ul style="list-style-type: none"> • To my mind, • Firstly, • Secondly, • However, • On the one/another hand, • May be it is true. But I consider.
Заключення	Короткий висновок та чітке вираження своєї думки	<ul style="list-style-type: none"> • To conclude,... • To sum up.... • As a result... • Thus ... • In conclusion I'd like to say

Лист-міркування має аналогічну структуру з листом-розповіддю.

У початковій частині необхідно чітко продемонструвати ключову тему, над якою і буде вестися власне міркування. Це означає, що спочатку необхідно повідомити тему листа, показати обізнаність в цій темі. Потрібно також зазначити, що існують і протилежні думки з приводу цієї проблеми і визначити на якій саме позиції знаходитесь. Тут краще всього використовувати безособові конструкції для підкреслення об'єктивності.

Також початкова частина листа повинна заохотити до подальшого читання. Інформація має подаватися зрозуміло.

Наведемо декілька прикладів корисних фраз для початкової частини листа-міркування:

- This letter deals with ...
- Many people think ... but others do not agree.
- Let's consider some pros and cons.
- Let's start by considering the facts
- It is generally agreed today that...
- Let me start by considering pros and cons of it...

Можна також використовувати вирази, які зазначають план листа:

- The letter is divided into three main sections
- The third part compares
- Finally, some conclusions will be drawn as to ...

В основній частині потрібно поділитися своїми міркуваннями і думками з поданого питання. Всі доводи та міркування повинні подаватися логічно і супроводжуватися кількома аргументами. Аргументи мають підтримувати висловлену точку зору. Також доцільно навести декілька прикладів.

У цій частині можна наводити також протилежні думки, які не співпадають з висловленою точкою зору, і розповідати, чому саме не дійшли згоди стосовно цього. Вся інформація повинна бути аргументована і підкріплена прикладами, логічно поділена, добре продумана.

Наступні фрази є корисними для основної частини, коли відбувається роздум і аргументування своєї точки зору:

- To begin with...
- You can ...
- Firstly, .../ Secondly, .../Finally, ...
- The first thing that need to be said is ...
- One argument is support of ...
- It should be nonet here that ...
- First and foremost ...
- It is often said that ...
- Another good thing about ... is that ...
- It is well known fact that ...
- It is undeniable that ...
- A major disadvantage is ...
- What is more ...
- It is important to remember that ...
- On the one hand .../ on the other hand ...

Вирази, які використовують для пояснення особистої думки:

- To my mind .../ in my view .../ to my way of thinking ...
- Personally I believe that .../ I feel strongly that ...
- Frankly speaking, .../ to tell the truth, ...

Заключення – це фінальна частина листа. Тут повинні бути підведені підсумки міркувань, зроблені висновки і доведена власна точка зору. Також можна зазначити перспективи і наслідки даної теми, зробити прогноз результатів, закликати до дії. Тут демонструється серйозність розгляду теми і здатність самостійного обмірковування ситуації.

Для того, щоб послідовно викласти свої думки в заключній частині, пропонуємо скористатися такими фразами:

- In conclusion .../ to conclude .../ to sum up ...
- All in all .../on the whole ...
- Finally .../ lastly ...
- In conclusion, I can say that .../Taking everything into consideration / Taking everything into account...
- So it's up to everybody to decide whether ... or not.

Вважаємо також за потрібне перерахувати найпоширеніші помилки під час написання листів вищезгаданих типів: відсутність зв'язності тексту, поділу основної частини тексту на абзаци та за змістом; зловживання знаком оклику, прямих звернень; відхилення від теми; використання фраз на основі дієслів; категоричні судження; відсутність прикметників та прислівників; використання зарозумілих виразів.

При написанні листів необхідно пам'ятати також про наступні розділові знаки:

- кома (для розділення довгих речень, з'єднаних сполучниками *but, as, or* і т.д.; після виразів типу *in addition to that, for example, in conclusion* і т.д.;
- знак оклику (в окличних реченнях, що виражають захоплення, злість, здивування і т.д., наприклад, *What a beautiful baby!*);
- лапки (для виділення цитат, прямої мови);
- дужки (для виділення додаткової інформації) [3, с. 92-99].

Вчитель повинен звернути увагу на формування і вдосконалення вмінь учнів починати, продовжувати та закінчувати листи такого типу, об'єднуючи всі необхідні мовленнєві зразки у контекст. Окрім цього, не варто забувати про послідовний, логічний виклад інформації, використання різних лексичних компонентів та актуалізацію раніше отриманих знань.

Процес навчання англомовному письму учнів здійснюється послідовно в три етапи, кожен з яких має свою технологію написання, мету та включає в себе виконання різних видів вправ.

Підготовчий етап завбачає виконання рецептивних вправ, за яких старшокласник сприймає словесну інформацію по слуховому чи зоровому каналу, а потім так чи інакше показує, що він впізнає, розрізняє звуки, графеми, граматичні структури, розуміє писемне висловлювання (робота зі зразками, поєднання структурних елементів). Наведемо приклади вправ.

Вправа 1 спрямована на формування уміння організації письмового повідомлення; уміння впорядковувати та систематизувати інформацію; вміння самооцінки та самоконтролю навчальної діяльності з опорою на автентичні тексти.

Мета: навчитись визначати основні частини та розвинути вміння знаходити спільне розв'язання проблеми.

Завдання: *Work in groups. Study the given letter thoroughly and distribute its parts into 4 groups: Introduction; Body; Closing remarks; Subject.*

Хід виконання: Учні поділяються на 4 групи для опрацювання листа (для кожної групи – свій зразок). Вони повинні розподілити все написане на листівці на 4 частини, звертаючи увагу на тему повідомлення, вступ, основну частину та завершальні слова. Назви частин пишуться вчителем на дошці.

Спосіб контролю: самоконтроль: вчитель на прикладі одного з листів зачитує правильний варіант відповіді. Учні, розподілені по групах, перевіряють, чи правильно вони розділили текст. За кожну правильно виділену частину учні самостійно виставляють собі по 2 бали (макс-8).

Вправа 2 спрямована на формування уміння логічно комбінувати частини, що складають текст певного писемного повідомлення, з використанням вербальних опор.

Мета: розвиток логічно-послідовних навичок роботи з текстом; розвиток вміння знаходити спільне рішення; вміння поважати альтернативну думку та вміння спілкуватися один одним.

Завдання: *Split into groups. Look at the separate parts of the letter and make up the letter, using the phrases in the logical order.*

Хід виконання: Вчитель пропонує учням розділитися на групи по 4 чоловіка. їм необхідно скласти лист з його окремих частин, розкиданих упереміш на столі. Кожна група отримує свій варіант листа. Ця вправа дає змогу навчитися комбінувати окремі частини листа в логічному порядку.

Спосіб контролю: фронтальний контроль з боку учнів: кожна група зачитує свій варіант, а учні, що слухають, перевіряють, чи правильно виконано завдання.

Вправа 3 Мета: розвинути вміння визначати основну тему, ідею, проблему твору.

Завдання: *Read the story. Identify the main problem of it. In 5 minutes suggest as much solutions of your own as you can and write it down.*

Хід виконання: Вчитель надає учням автентичний твір. Учні опрацьовують його, визначають основну тему, ідею, проблему. Після цього завдання учнів полягає в тому щоб за короткий проміжок часу (5 хвилин) придумати якомога більше рішень головної проблеми твору та записати їх.

Спосіб контролю: фронтальний контроль вчителя у поєднанні з взаємоконтролем.

Вправа 4 Мета: сформувати навички послідовного мислення, вміння висловлювати передбачення

Завдання: *Look at the picture carefully, guess and write what happened next.*

Хід виконання: учням демонструється фото-епізод літературного твору. Учням необхідно уважно роздивитись фото, подумати та записати свої передбачення, що трапилось далі. Коли учні справляться, вони по черзі зачитують свої ідеї. Читають відповідний епізод в підручнику та обирають той варіант, який був найближчий до твору.

Наприклад: Jane took this piece of paper and went to the garden. There she sat on the grass and started to read what was written on the paper. Actually, she was surprised because the written information was about her.

Тренувальний етап являє собою здійснення ряду рецептивно-продуктивних вправ, що виконуються в повному чи частковому відтворенні школярем сприйнятого ним навчального матеріалу. Це вправи із застосуванням додаткових (допоміжних) матеріалів (написання повідомлення за поданим планом; написання кінцівки до наведеного тексту тощо). Під час даного етапу поєднуються уміння англомовного письма з активною пізнавальною діяльністю учнів.

Вправа 1 Мета: формування уміння креативно, логічно та послідовно викладати думки на основі прочитаного твору, формувати обернену історію до прочитаної.

Завдання: read the literary work. Discuss in class main events and find out the main character of the story. Imagine yourself as the main character and try to create an inverted story to the original one.

Хід виконання: Учням пропонується написати обернену, до прочитаної, історію від імені головного героя твору. Вчитель повинен вказати, що пишучи розповідь, учні мають дотримуватися поточної теми та слідувати існуючій структурі тексту. По закінченні написання учні здають історії на перевірку вчителю.

Спосіб контролю: фронтальний контроль з боку вчителя.

Вправа 2 Мета: формування уміння будувати цілісний текст з опорою на зображувальну наочність; уміння комбінувати власні думки. Також учні вчаться порівнюванню створених писемних повідомлень з метою розвитку вміння розпізнавати та аналізувати інформацію та розвитку уміння спілкуватися один з одним.

Завдання: Pair up and look attentively at the pictures from the literary work. Use them for writing your own story based on these pictures.

Хід виконання: Вчитель може запропонувати учням розділитися на пари і написати розповідь, склавши її за допомогою продемонстрованих малюнків з автентичного твору. На це їм дається 10-15 хв. Потім учні обмінюються роботами і перевіряють їх. Учні вибірково зачитують найкреативніші історії та пізніше порівнюють з оригінальним текстом, а ті, хто не встигає, здають роботи на перевірку вчителю.

Спосіб контролю: взаємоконтроль.

Вправа 3 Мета: формування уміння писати цілісний текст за поданою темою; уміння аналізувати навчальну інформацію та вільно її відтворювати з опорою на власний досвід учнів.

Вчитель також прагне навчити учнів знаходити спільне вирішення завдання в парах з метою розвитку уміння слухати іншу людину та творчо підходити до навчального матеріалу.

Завдання: In pairs write a letter based on the authentic materials omitting some important information in it. Exchange your letter with your classmates and write what is missing on the card. (Then the teacher puts the cards on the blackboard). Look at different e-mails and choose the one which contains the right information.

Хід виконання: Вчитель пропонує парам учнів написати листа по прочитаному автентичному тексті пропускаючи в ньому деяку важливу інформацію. Вчитель збирає листи та переадресовує їх учням, імена яких в них згадуються. Останні мають уважно прочитати листи, здогадатися про ненаписану інформацію і заповнити пропуски. Після виконання цього завдання вчитель прикріплює повідомлення на дошці і пропонує учням віднайти ті з них, у яких інформація співпадає із згаданою раніше, а також подарувати листи учням, які відгадали задумані та пропущені слова чи фрази.

Спосіб контролю: фронтальний контроль з боку вчителя. Вчитель спостерігає за роботою на уроці, вислуховує, які з листів були правильно заповнені, і виставляє учням відповідні бали.

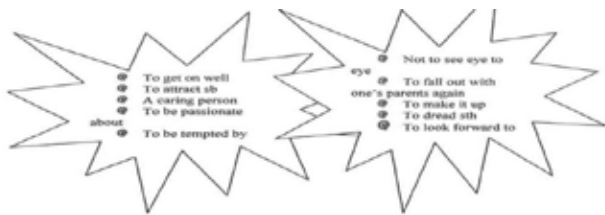
Самостійний етап передбачає особистісно-творчу самореалізацію дітей, тобто учні самі продукують оригінальні письмові тексти відповідно до формальних, структурних та стилістичних вимог.

Вправа 1 Мета: формування уміння спілкуватися один з одним, правильно формулювати та висловлювати власні думки по темі з опорою на прочитаний автентичний текст.

На уроці виконується парна робота з метою розвитку уміння чітко формулювати думку, використовуючи поданий лексичний матеріал, моделювати соціальні ситуації та збагачувати власний досвід.

Хід виконання: Вчитель пропонує учням, працюючи в парах, за 15 хвилин написати короткі повідомлення від імені головного і другорядного героя твору та обмінятися ними. Учні можуть користуватися лексичними опорами, розміщеними на дошці або на роздруковках та текстом. Повідомлення не повинне перевищувати 15 речень. Учні за бажанням зачитують свої листи. Завдання для решти класу – робити нотатки про помилки своїх товаришів.

Спосіб контролю: взаємоконтроль

Вправа 2 Мета: формування уміння формулювати власну думку, правильно її виражати у письмовій формі у вигляді тексту, цілісного за змістом та структурою з опорою на здобуті на попередніх етапах навчання писемного мовлення знання.

Робота виконується в групах з метою розвитку уміння моделювати ситуації, збагачувати власний досвід.

Завдання: write a letter as the main or secondary character of the story describing given situation.

Хід виконання: Учні розподіляються на малі групи. Кожна група отримує окрему тему для листа відповідно до теми твору. Вчитель пропонує скласти своє власне повідомлення-розповідь чи міркування. Вчитель за допомогою жеребкування (кольорові смуги, відповідні літери чи частини малюнків) визначає, яка група представляє свою відповідь першою і яка група повинна відмічати граматичні та структурні помилки в листах. І так по черзі. Потім учні за допомогою «таємного голосування» обирають найкраще повідомлення, яке вчитель пропонує почепити у класі.

Спосіб контролю: взаємоконтроль з елементами самоконтролю: одна група слухає іншу, одночасно виправляючи власні схожі помилки.

Висновки та результати дослідження. Таким чином, запропонована система вправ буде ефективною за умови дотримання усіх

визначених нами вимог до вправ (вмотивованість, комунікативність, урахування рідної мови, правильне застосування різноманітних опор, наочність ігрового компонента, спрямованість на отримання та видачу інформації), а також врахування принципів: інтегрованого навчання письма з іншими видами мовленнєвої діяльності; поєднання навчальних дій з розвитку техніки письма, у тому числі друкування на комп'ютері, з навичками письма як виду мовленнєвої діяльності; отримання учнями необхідних пояснень стосовно формату писемного тексту, його структури, композиції, складових частин, засобів висловлювання думки, забезпечення єдності, логічної та мовної зв'язаності тексту; використання прийомів генерування та логічно-композиційного розміщення ідей для написання різних видів писемних повідомлень.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Вольфовська Т. Визначення рівня сформованості писемних умінь особистості на етапах соціалізації. *Педагогіка і психологія*. 2003. № 3-4. С. 141–148.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. К. : Ленвіт, 2003. 273 с.
3. Коваленко О. Урахування дитиноцентрованої освітньої моделі та компетентісно орієнтованого змісту шкільної освіти при вивченні іноземної мови у загальноосвітніх навчальних закладах. *Іноземні мови в навчальних закладах*. 2005. № 3. С. 92-99.
4. Косянчук М.О. Суть та зміст навчання писемного мовлення у старшій школі. *Сучасні філологічні дослідження та навчання іноземної мови в контексті міжкультурної комунікації 2008 рік* : Збірник наукових праць. Житомир, 2008. С. 198-201.